

Diagnostische gesprekjes in het reken-wiskundeonderwijs

De volgende tips gaan over de kleine diagnostische gesprekken, die een leraar tijdens of na de rekenles uitvoert. Bijvoorbeeld na de Citotoets, de rekentoets uit de methode of na het nakijken van rekenwerk waar een leerling een opvallend resultaat of aanpak laat zien. Het doel is om erachter te komen hoe de leerling rekent, denkt en handelt. Het gesprek met de leerling levert informatie op voor het benoemen van de onderwijsbehoeften van de leerling. Een diagnostisch gesprek kan gevoerd worden met een individueel kind of met een groepje kinderen, in een aparte ruimte of tijdens het zelfstandig werken aan de instructietafel.

De inhoud en het verloop van een uitgebreid diagnostisch onderzoek die door een interne rekenexpert uitgevoerd wordt, wordt in hoofdstuk 7 van het protocol Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie (ERWD)* beschreven.

*M. Groenestijn e.a. (2011) - Protocol Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie. Assen. Van Gorcum

Tip 1: In alle groepen worden diagnostische gesprekken gehouden (schoolafpraak).

Scholen die vanaf groep 1-2 regelmatig diagnostische gesprekken voeren, houden rekenachterstanden en –problemen klein. De leraar signaleert dan tijdig welke basisvaardigheden niet voldoende ontwikkeld zijn. Op deze manier ben je er bijtijds bij en kun je tijdig afstemmen op specifieke onderwijsbehoeften. Veel rekenproblemen in de bovenbouw zijn terug te leiden op de inhoud die eerder aan de orde zijn geweest.

Tip 2: Voer ook diagnostische gesprekken na de Citotoets.

Maak na de Citotoets een foutenanalyse en voer een diagnostisch gesprek met leerlingen die een opvallend resultaat hebben. Uitval op de Citotoets betekent vaak dat leerlingen onderliggende vaardigheden niet beheersen. Gebruik de uitkomsten uit het gesprek in het volgende groepsplan.

Tip 3: Gebruik de suggesties uit de rekenmethoden.

Aan het eind van elk blok staan in de meeste handleidingen van de rekenmethoden suggesties voor gerichte observaties en het voeren van een diagnostisch gesprek. Gebruik deze suggesties en vul deze aan met specifieke vragen gericht op de rekenproblemen van de leerling (zie tip 7).

Wacht niet per se tot ná de toets met het voeren van deze gesprekken. Als problemen gesignaleerd worden, kunnen de gesprekken al tijdens de rekenles plaatsvinden.

Tip 4: Voer ook diagnostische gesprekken met sterke rekenaars.

Sterke rekenaars maken evengoed weleens fouten in hun rekenwerk of gebruiken inefficiënte oplossingsmanieren. Probeer er bij deze leerlingen achter te komen wat hun denk- en rekenwijze is. Hoe rekenen zij uit het hoofd (onzichtbare handeling)? Op deze manier krijg je informatie voor een vervolgaanbod.

Tip 5: Bedenk voorafgaand aan het gesprek wat je wilt weten van de leerling.

Het uitgangspunt voor het gesprek is dat je wilt weten van de leerling hoe hij/zij een bepaalde rekenopgave oplost. Als dit al bekend is, heeft een gesprek geen zin. Ga vooral op zoek naar welke rekenvaardigheden de leerling wel beheerst.

Laat leerlingen hardop nadenken en laat hen eventueel materiaal gebruiken. De volgende vragen kunnen gesteld worden:

- Hoe ga je het uitrekenen?
- Hoe heb je dit uitgerekend?
- Welke oplossingsmanier heb je? Teken dit of schrijf het op.

Pas als duidelijk is hoe de leerling rekent en waar het probleem ligt, kan het gesprek afgerond worden.

Tip 6: Observeer, luister en vraag door. Ga niet gelijk hulp geven.

Vertel de leerling dat je graag wilt weten hoe hij/zij rekent, denkt en handelt. Vertel de leerling ook gelijk, dat hij/zij niet direct hulp kan verwachten. Observeer hoe de leerling rekent, luister naar zijn/haar aanpak en vraag door. De leerling krijgt de ruimte om vrijuit te praten. Stel open vragen en vat samen wat de leerling heeft verteld, zodat de leerling gestimuleerd wordt om verder te praten. Benoem ook emoties die waargenomen worden.

Een valkuil is om tijdens het gesprek gelijk hulp te gaan geven als je ziet dat de leerling de rekenopgave niet kan maken. Doe dit niet, sluit het gesprek af en geef aan wat het vervolg is. Plan in de weekplanning wanneer er hulp aangeboden gaat worden.

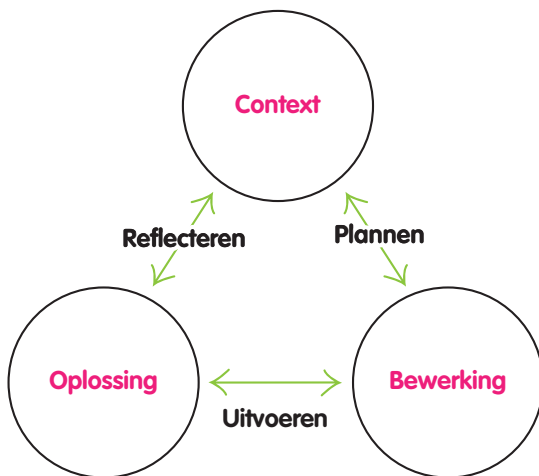
Tip 7: Gebruik het drieslagmodel (figuur 1) uit het protocol ERWD om te achterhalen waar het probleem zit.

Het drieslagmodel geeft de leraar inzicht in hoe de leerling denkt en handelt.

Om het denkproces goed te analyseren, kan de leraar tijdens dit proces het volgende observeren:

- Bij het plannen/betekenis verlenen (de context doorgronden):
 - Kan de leerling bij een context een bewerking bedenken?
 - Kan de leerling betekenis verlenen aan de getallen?
 - Kan de leerling een tekening maken bij de context of kale som?
- Bij het uitvoeren (van de bewerking):
 - Welke oplossingsmanier gebruikt de leerling? Is deze manier efficiënt?
 - Kan de leerling de bewerking uitvoeren? Zo niet; wel met materiaal, eenvoudiger getallen of met een model?
 - Hoe staat het met de noodzakelijke voorkennis? Wat wordt beheerst?
- Bij de reflectie:
 - Kan de leerling vertellen/laten zien hoe hij/zij tot het antwoord gekomen is?
 - Heeft de leerling er zelf een idee van, of het gevonden antwoord goed is?
 - Koppelt de leerling het antwoord terug naar de context?

Gebruik de uitkomst van deze observaties bij het geven van gerichte hulp en voor het samenstellen van de subgroepen in het groepsplan voor het volgende blok.

Figuur 1 Het drieslagmodel

Colofon

Deze kwaliteitskaart is samengesteld door Arlette Buter en Maaike Verschuren en is een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond de kwaliteitskaart kunt u contact opnemen met School aan Zet: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl

KKGIR911

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

Postbus 556, 2501 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART